

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

_____ **Економічний факультет** _____

(назва інституту/факультету)

Кафедра _____ **обліку, аналізу і аудиту** _____

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

_____ **«ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»**

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

_____ **обов'язкова** _____

Освітньо-професійна програма _____ **"Менеджмент організацій і адміністрування"** _____

(назва програми)

Спеціальність _____ **"073 Менеджмент"** _____

(вказати: код, назва)

Галузь знань _____ **07 "Управління та адміністрування"** _____

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти _____ **перший (бакалаврський)** _____

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

_____ **економічний факультет** _____

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання _____ **українська** _____

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: _____ **Вергун А.І.**, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту, к.е.н. _____

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-obliku-analizu-i-audytu/kolektyv-kafedry/vergun-andrij-ivanovych>

Контактний тел. +38(0372)522691

Е-mail: a.vergun@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4357>

Консультації очна консультація: вівторок 12.00-13.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни полягає у реалізації навчально-методичного забезпечення процесу оволодіння знаннями та набуття навичок з використання методів економічного аналізу господарської діяльності підприємств, їх економічної ефективності, фінансового стану та кінцевих фінансових результатів. Дана дисципліна забезпечує формування у студентів комплексного підходу до аналізу господарської діяльності підприємств.

2. Мета навчальної дисципліни: оволодіння знаннями та набуття навичок з аналізу господарських процесів підприємств, економічної ефективності та кінцевих фінансових результатів їх діяльності; системної оцінки факторів, що визначають результати господарської діяльності підприємств, виявлення резервів їх покращення та розробки на основі цього пропозицій для підвищення ефективності управлінських рішень.

3. Пререквізити. Вивчення дисципліни базується на засвоєнні знань з навчальної дисципліни «Облік і аудит».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма: «Менеджмент і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетенції:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетенції:

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.

Очікувані програмні результати після вивчення студентами навчальної дисципліни:

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	VI	5	150	30	30	–	–	90	–	іспит
Заочна	3	VI	5	150	6	8	–	–	136	–	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль												
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ												
1. Наукові основи економічного аналізу	15	2	2			11	15					15
2. Зміст, предмет та завдання економічного аналізу	15	2	2			11	15	1	1			13
3. Метод і методика економічного аналізу	15	5	5			5	15	1	2			12
4. Організація та інформаційне забезпечення аналізу господарської діяльності	15	2	2			11	15	1	1			13
5. Види економічного аналізу	15	2	2			11	15					15
Разом за змістовим модулем 1	75	13	13			49	75	3	4			68
Змістовий модуль 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА												
6. Аналіз виробництва та реалізації продукції	15	3	3			9	15	1	1			13
7. Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінка ефективності використання його ресурсів	15	5	5			5	15	1	1			13
8. Аналіз витрат на виробництво	15	3	3			9	15		1			14
9. Аналіз фінансових результатів діяльності	15	3	3			9	15		1			14
10. Аналіз фінансового стану підприємства	15	3	3			9	15	1				14
Разом за змістовим модулем 2	75	17	17			41	75	3	4			68
Усього годин	150	30	30			90	150	6	8			136

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Економічний аналіз» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до семінарських занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне вивчення, а також виконання індивідуального завдання у вигляді есе або реферату та презентації результатів виконаного завдання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	денна
1	Сучасна філософія пізнання й економічний аналіз Закони, принципи діалектики в економічному аналізі. Економічний аналіз як наука. Місце економічного аналізу в системі прийняття управлінських рішень.	11	15
2	Історія та перспективи розвитку економічного аналізу Історичні етапи становлення економічного аналізу. Особливості трансформації економічного аналізу на сучасному етапі. Перспективи розвитку економічного аналізу.	11	13
3	Способи обробки інформації в економічному аналізі Традиційні способи обробки інформації в економічному аналізі. Методи факторного аналізу. Економіко-математичне моделювання. Евристичні методи в економічному аналізі.	5	12
4	Організаційні основи економічного аналізу Принципи організації економічного аналізу. Основні етапи аналітичної роботи. Система інформаційного забезпечення економічного аналізу.	11	13
5	Типологія видів економічного аналізу Характеристика видів економічного аналізу за змістом процесу управління. Оперативний економічний аналіз. Ретроспективний економічний аналіз. Перспективний економічний аналіз.	11	15
6	Аналіз виконання виробничої програми Аналіз обсягів та динаміки випуску продукції. Характеристика методів аналізу асортименту продукції. Характеристика методів аналізу якості продукції. Характеристика методів аналізу ритмічності випуску продукції.	9	13
7	Аналіз використання основних засобів, трудових та матеріальних ресурсів підприємства Аналіз використання виробничих засобів. Аналіз використання трудових ресурсів. Аналіз використання матеріальних ресурсів.	5	13
8	Організаційно-інформаційна модель аналізу витрат і собівартості продукції Побудова багаторівневої факторної системи витрат. Аналіз витрат на 1 грн. товарної продукції. Аналіз витрат за економічними елементами та статтями калькуляції.	9	14
9	Аналіз прибутку та рентабельності діяльності підприємства	9	14

	Система формування показників фінансових результатів. Система показників рентабельності. Моделі факторного аналізу показників прибутку та рентабельності.		
10	Комплексний аналіз фінансового стану підприємства Загальна характеристика фінансового стану підприємства Аналіз показників ліквідності Аналіз показників фінансової стійкості Аналіз грошових потоків. Аналіз ймовірності банкрутства.	9	14
		90	136

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

У викладанні курсу використовуються такі освітні технології:

1. Лекції та їх презентації.
2. Онлайн-лекції.
3. Практичні, семінарські заняття, вебінари й онлайн-дискусії.
4. Групова робота, коли студенти розв'язують практичні завдання та кейси.
5. Онлайн-тести та опитування: Використання системи MOODLE
6. Застосування інформаційних технологій, використання даних про роботу підприємств для аналізу господарських процесів, створення графіків та діаграм для пояснення їх динаміки.
7. Електронні підручники і ресурси репозитарію ЧНУ.

Методи навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 8 – робота з тестами;
- МН 9 – робота в групах;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю – усні та письмові відповіді (доповіді; фіксовані виступи; есе, реферати, творчі роботи, тестування).

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Засоби оцінювання

МО 1 - фронтальне опитування;

МО 2 - індивідуальне опитування;

МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);

МО 7 – реферати;
МО 8 – есе;
МО 9 - аналітичні звіти;
МО 11 – тестування;
МО 12 - тематичні контрольні роботи;
МО 13 - модульні контрольні роботи.
МО 14. підсумковий контроль – екзамен.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженням графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (здачі екзамену).

З навчальної дисципліни «Економічний аналіз» проводиться семестровий **екзамен**. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання, тестові завдання, визначення термінів з глосарію та виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на екзамені, входить: 2 теоретичних питання по 10 балів (сумарно 20 балів), 5 тестів по 1 балу (сумарно 5 балів), визначення 3 термінів - по 1 балу (сумарно 3 бали), виробнича ситуація (12 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

12 балів здобувач отримає за повне та правильне (без математичних помилок) розв'язання виробничої ситуації.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка на національній шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення
відмінно	A (90-100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно з можливістю повторного складання
	F (1-34)	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення термінів з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання виробничої ситуації, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та розв'язання практичного завдання зі значними помилками.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна) література

1. Аналіз господарської діяльності: Г. Даценко, Н. Коцеруба, І. Крупельницька, О. Кудирко, І. Лобачева; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Вінниц. торг.-екон. ін-т. Вінниця. 2021. 416 с.
1. Аналіз господарської діяльності: підручник / Г. І. Кіндрацька, А. Г. Загородній, Ю. І. Кулиняк. – Львів: Львівська політехніка, 2019. – 320 с.
2. Ковальчук, Т.М. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. / Т. М. Ковальчук. – Чернівці: Чернівецький національний ун-т, 2011. – 544 с.
3. Мулик Т. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 384 с.
4. Сименко І. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 384 с.
5. Гринів Б. Економічний аналіз торговельної діяльності. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 392 с.
6. Чуприн К., Чуприн О. Аналіз господарської діяльності: Навчально-методичний посібник за курсом для студентів економічних спеціальностей. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. - 99 с.
7. Ганін В.І. Аналіз господарської діяльності підприємства: методологія, організація, методика. Навчальний посібник. – Х.: Вид-во ТОВ «С.А.М.», 2013. – 308 с.
8. Шпановська Н.Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навч.посіб. – К. Центр навчальної літератури, 2012 – 328 с.
9. Економічний аналіз: Практикум / За ред. д.е.н., проф. Мниха Є.В. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 432 с.
10. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу. – К.: Знання, 2006. – 261с.
11. Іващенко В.М., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності. – К.: Ніч лава, 2004. – 204 с.
12. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч.посіб. – К.: МАУП, 2000. – 152 с.
13. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник / Є. В. Мних. - К.: Знання, 2011. - 630 с.
14. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. / За ред. д.е.н., проф., Заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП „Рута”, 2007. – 704с.
15. Організація і методика економічного аналізу: навч. пос. / Косова Т.Д., Сухарев П.М., Ващенко Л.О. та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с
16. Організація і методика економічного аналізу: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. Д. Косова [та ін.] ; Мін. освіти і науки України, Донецький національний ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 527 с.
17. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Петряєва З.Ф. Курс економічного аналізу: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Харків: Легас, 2004. – 384.
18. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. – К.: Знання, 2004. – 654 с.

19. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз. - Тернопіль: «Астон», 2010. - 592 с.
20. Тігова Т.М., Селіверстова Л.С., Процюк Т.Б. Аналіз фінансової звітності: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 268 с.
21. Чернелевський Л.М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі. Підручник. – К., 2003 – 312 с.
22. Черниш С.С. Економічний аналіз: Навч. посіб. / С.С. Черниш. - К.: ЦУЛ, 2010. - 312 с.
23. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. – К., 2005. – 196 с.
24. Шиян Д.В., Строченко Н.І. Фінансовий аналіз. – К.: “Видавництво А.С.К.”, 2003. – 240 с.
25. Шморгун Н.П., Головка І.В. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: ЦНЛ, 2006. – 528с.
26. Яріш П. М. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій / П. М. Яріш, Ю. В. Касьянова // Управління розвитком. – 2013. – № 4(144). – С. 159–162.

8.2. Допоміжна література

1. Болюх М.А., Горбаток М.І. Збірник задач з курсу “Економічний аналіз”. – К.: КНЕУ, 2002. – 232с.
2. Бутинець Ф.Ф., Мних Є.В., Олійник О.В. Економічний аналіз. Практикум: Навч. посіб. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 416 с.
3. Кармазін В.А., Савицька О.М. Економічний аналіз: Практикум. – К.: Знання, 2007. – 255 с.
4. Теорія економічного аналізу/ За ред Р.В.Федоровича.- Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.- 323 с.
5. Шафранова Г. Аналіз фінансової звітності//Баланс, №3, 25 липня 2000 р. с.27
6. Лазарева А. С. Особливості аналізу фінансових результатів на підприємстві / А. С. Лазарева // Управління розвитком. – 2013. – № 4(144). – С. 175–178
7. Лісничка Т. В. Удосконалення методики аналізу фінансових результатів [Текст] / Т. В. Лісничка // Управління розвитком. – 2013. – № 4(144). – С. 122–124.
8. Мочаліна З. М. Методичний інструментарій та сучасні проблеми аналізу фінансових результатів / З. М. Мочаліна, О. В. Поспелов // Науково-технічний збірник "Комунальне господарство міст". – 2011. – № 98. – С. 221–227.

8.3. Інформаційні ресурси

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
2. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.